

SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM

BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR

NEVELÉSTUDOMÁNYI INTÉZET

**A SZEGEDI EGYETEM ELSŐ TÍZ ÉVE A DÉLMAGYARORSZÁG  
TÜKRÉBEN**

Tudományos diákköri dolgozat

Készítették: Bujdosó Viktória

Zombori Nelli

Pedagógia BA III. évfolyam

Témavezető: Nóbik Attila  
egyetemi adjunktus

## **Tartalomjegyzék**

|                                                                    |           |
|--------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Bevezetés.....</b>                                              | <b>2</b>  |
| <b>II. Történeti háttér .....</b>                                  | <b>4</b>  |
| II.1. Felsőoktatás-politika Magyarországon az 1920-as években..... | 4         |
| II. 2. A kolozsvári-szegedi egyetem története .....                | 7         |
| II. 3. A Délmagyarország .....                                     | 11        |
| <b>III. A kutatás kérdései, forrásai, módszerei .....</b>          | <b>13</b> |
| <b>IV. A Délmagyarország és a szegedi egyetem.....</b>             | <b>15</b> |
| IV. 1. Az egyetem Szegedre költözése.....                          | 15        |
| IV. 2. Lakáshiány .....                                            | 17        |
| IV. 3. Egyetemi tisztségek.....                                    | 20        |
| IV. 4. Egyetemi építkezés.....                                     | 23        |
| <b>V. Összegzés .....</b>                                          | <b>28</b> |
| <b>VI. Irodalomjegyzék.....</b>                                    | <b>30</b> |
| <b>VII. Mellékletek.....</b>                                       | <b>34</b> |

## Bevezetés

Tudományos Diákköri dolgozatunkban a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem Szegedre való áthelyezését vizsgáltuk a Délmagyarország című napilap 1921-től 1930-ig megjelenő cikkeiben. Kutatásunk célja az volt, hogy betekintést nyerjünk abba, hogy a befogadó környezet hogyan viszonyult ahhoz a helyzethez, hogy Szeged egyetemi várossá alakult. Munkánk során olyan forráscsoport bevonásával dolgoztunk a szegedi egyetem történetének vizsgálata kapcsán, amelyet korábban még nem használtak. Dolgozatunk újszerű abból a szempontból, hogy nem csupán az egyetem áthelyezésének körülményeivel foglalkozik, hanem a befogadó környezet reakcióival. Továbbá, a fókuszába állítja azon hatásokat, amelyek a kolozsvári egyetem Szegedre helyezésével járt.

A dolgozatnak három fontosabb fejezetből épül fel. Az első fejezet az egyetem korai történetével foglalkozó fontosabb irodalmat gyűjti össze, és olvasható egy rövid tartalmi áttekintés. A felhasznált források közül található olyan szakirodalom, amely teljesen más aspektusból közelíti meg az egyetemtörténetet. A dolgozathoz ténylegesen hasznos irodalmak száma viszonylag kevésnek mondható.

A második rész a szegedi egyetem korai történetét taglalja, a kolozsvári alapítástól a szegedi letelepedésig, és az ezzel járó folyamatok összefüggéseit tárja fel oktatáspolitikai szempontból - kiemelve Klebelsberg Kunó, a vizsgált korszak kultuszminiszterének munkásságát, eredményeit, és ezek hatását a szegedi Ferenc József Tudományegyetemre.

A harmadik szakasz a dolgozat forrásául szolgáló Délmagyarország című folyóiratot mutatja be az 1921. és 1930. között a megjelenő releváns cikkek tükrében. A továbbiakban bemutatjuk saját kutatásunk eredményét, mely elemzi és taglalja a leggyakoribb és leghangúlyosabb témákban íródott cikkek tartalmát és ezek vonatkozását a szegedi egyetem és a város kapcsolatában.

Dolgozatunk új szempontból közelíti meg a témakört. Mivel a már korábban megjelent releváns szakirodalom nem fektetett különösebb hangsúlyt az egyetem beilleszkedésére a délföldi városban, ellenben részletes leírások találhatóak történeti, politikai és oktatáspolitikai tekintetében. Ezzel szemben elemzésünkben a befogadó közeg reakciójára, az új intézmény fogadtatására és a helyi társadalomba történő beilleszkedésre helyeztük a hangsúlyt. Az egyetem korai történetével több szerző is foglalkozott. Némelyek csak említés szintjén írtak a témáról, ám vannak irodalmak, melyek részletesen bemutatják az egyetem megalakulásának és elhelyezésének történetét. Az egyetemtörténeti munkák nagyon hasonló

módon, és közel azonos tényanyagot bemutatva dolgozzák fel a Szegedi Tudományegyetem 1920-as évekbeli történetét.

Kutatásunk illeszkedik az egyetem szegedi történetét vizsgáló kutatásokhoz. Új szempontként emeli be azonban az egyetem helyi fogadtatását. A korábbi szakirodalmak elsősorban a város által hozott hatalmas áldozatokat hangsúlyozták. Mi viszont a befogadó közeg reakciójára, az új intézmény fogadtatására és a helyi társadalomba történő beilleszkedésre helyeztük a hangsúlyt.

## II. Történeti háttér

A vizsgált cikkek kontextusának megértéséhez szükséges a korszak felsőoktatás-politikájának ismerete. A fejezet első részében ezt tekintjük át, majd bemutatjuk a Szegedre került egyetem korai történetét. A fejezet harmadik részében a Délmagyarország történetét ismertetjük. Ezen források ismerete elengedhetetlen ahhoz, hogy megértsük a kolozsvári-szegedi egyetem történetét. Viszonylag kevés forrás állt rendelkezésünkre magyar nyelven is, idegen nyelvű irodalom nem készült a témában.

### *II.1. Felsőoktatás-politika Magyarországon az 1920-as években*

#### **A magyar felsőoktatás a háború és a forradalmak utáni első években**

Az egyetemeken illetve főiskolákon a korábbi rend állt helyre a Tanácsköztársaság bukása után. Adminisztratív intézkedések sorát hajtották végre újonnan kinevezett tanárok esetében valamint a tanácsköztársaság nézeteivel szimpatizáló magántanárokat, professzorokat, adjunktusokat és tanársegédeket távolítottak el, és vonták meg az oktatáshoz való jogukat. Ez az intézkedés leginkább a budapesti tudományegyetemet érintette. Továbbá jelentős retorzió érte a baloldali egyetemi vagy főiskolai hallgatókat. A jobboldali egyetemi hallgatók legfőbb törekvése a zsidó származású hallgatók számának a csökkentése volt. A szélsőjobboldalt teljes mértékben támogató egyetemi tanárok- valamint az ifjúság befolyásoló hatásának eredményeképpen látott napvilágot az 1920. évi XXV. törvény, a numerus clausus, mely még nem mondta ki nyíltan, azonban mégis a zsidó származású hallgatók számának csökkentésére vonatkozott (*Ladányi, 1999*).

A magyar felsőoktatás intézményi hálózatát az első világháborút követő trianoni béke alapjaiban rengette meg. A korábbi kolozsvári és pozsonyi tudományegyetem első lépésként 1920-tól kezdődően Budapesten működött, majd végül a kolozsvári egyetem új székhelyéül Szeged-, a pozsonyi egyetem székhelyéül pedig Pécs szolgált. Az egyetemi javaslatot a Nemzetgyűlés 1921. június 16-án fogadta el, erről az 1921. évi XXV. törvénycikk rendelkezett (*Ladányi, 1999*).

Az egyetem ideiglenes elhelyezéséről szóló törvénycikket a Budapesti Közlöny tette nyilvánossá. A tudományegyetem megfelelő integrációja érdekében Szandtner Pál munkássága kiemelendő, hiszen több alkalommal is személyesen járt el az egyetemi ügyek érdekében (*Márki, 1922*).

A volt kolozsvári egyetem már 1921-ben megkezdhette működését, míg a pozsonyi csak két évvel később, 1923-ban.

A sor nem zárult le, további egyetemek költöztek más városba, így például a selmecbányai Bányászati és Erdészeti Főiskola 1919-ben Sopronba, az eperjesi Evangélikus Jogakadémia Miskolcra, a máramarosszigeti Református Jogakadémia pedig Hódmezővásárhelyre kényszerült áthelyezni intézményét. A hittudományi főiskolák száma csökkent leginkább. Új intézményként létrejött a budapesti tudományegyetem közgazdaságtudományi kara négy szakosztállyal – közgazdasági és közigazgatási, mezőgazdasági, kereskedelmi valamint külképviseleti és konzuli. Nagy Péter Tibor az egyház és állam kapcsolatát vizsgálja az oktatáspolitikai erőterében, ennek válságát írja le és említi meg a Szegedi Tudományegyetemet illetően. A szegedi középiskolák irányításában való változásokat említi, továbbá a Szegedi Tudományegyetem megnyitásának körülményeit és azt, hogy ez milyen hatással volt az iskolai intézmények épületeire (Nagy, 2000).

Nagy Péter Tibor kötetében található utalások az egyetem Szegedre kerülésének körülményeire, de mélyrehatóan a témával nem foglalkozik, csupán említést olvasható benne. A szerző egy másik írásában is említi az egyetem sorsát oktatáspolitikai szempontból (Nagy, 2002).

Az egyetemi hallgatóság száma az 1921-1922-es tanéven megközelítőleg húszezer fő lehetett Magyarországon. Ezzel egyidejűleg a különböző képzési ágakban tanulók száma is változott: a jogászképzésben tanulók száma 20% alá csökkent, míg a mérnök- és orvosképzésben résztvevők száma ugrásszerűen megnőtt (Ladányi, 1999).

### **A felsőoktatás fejlődése Klebelsberg minisztersége idején**

Klebelsberg Kunó a Bethlen - kormány ideje alatt a magyar felsőoktatásra jelentős hatást gyakorolt „... törekvéseinek lényege a felsőoktatás területén a kulturális decentralizáció megvalósítása, valamint olyan magas színvonalú, európai látókörrel rendelkező értelmiségi szakembergárda kiképzése volt, amely képes a növekvő követelményeknek megfelelni.” (Ladányi, 1999. 45.o.).

Klebelsberg politikájában központi szerepet töltött be a vidéki egyetemek fejlesztése. Rávilágított arra is, hogy az egyetemi intézményeknek egyidejűleg kell betölteniük oktató és kutató funkciójukat, s ennek eredményeképpen fog kialakulni a magyarországi tudományos élet. A helyzet meglehetősen kiélezett volt, hiszen a szélsőjobboldali ellenzék a budapesti

tudományegyetem számos oktatójával karöltve folyamatosan támadta a vidéki egyetemeket, feleslegesnek tartották négy egyetem működését.

A legtöbbet emlegetett ellenérvként az merült fel a szélsőjobbboldalt támogatók részéről, hogy az ország gazdasági helyzetére hivatkozva luxusnak tartották négy egyetem fenntartását. Vass József miniszter számos képviselővel egyetértésben a budapesti tudományegyetem túlszűfolttságával, a budapesti, sokszor egészségtelen környezeti feltételekkel és egy szélesebb körű, egészséges tudományos élet megteremtésével válaszoltak az ellenérvekre. Továbbá rávilágítottak arra is, hogy a debreceni és a pozsonyi egyetem felállításának tárgyalásakor pontosan ezek az érvek mutatkoztak, melyeket most támadnak. A legkomolyabb veszélyt a tervek megvétőzésára az Országos Takarékosági Bizottság munkálatai jelentették, melynek alapján csak a budapesti tudományegyetemet és a debreceni orvostudományi kart kívánták megtartani. Míg az albizottság kisebbségi véleménye szerint szükség van a négy egyetemre, csupán a párhuzamos tanszékeket kellene megszüntetni. A Bizottság 1925. júniusi ülése sorsdöntő volt: végül a tagok nagyobb hányada megszavazta a vidéki egyetemek szükségességét (*Ladányi, 1999*).

A népszövetségi kölcsönnek köszönhetően Klebelsberg fedezni tudta a debreceni és a szegedi egyetem építkezéseit. Klebelsberg számottevő intézkedéseket tett az intézményi hálózat tagolatlanságának megszüntetése érdekében. Sikertelen megvalósítani a két tanárképző főiskola összevonását, melyet 1928-ban helyezett Szegedre, valamint 1925-ben a Testnevelési Főiskola megalapítását. Sikertelen törekvései közé tartozik például a három egyházi jogakadémia megszüntetése, vagy éppen a műegyetem és a közgazdaságtudományi kar összeolvasztása.

Az egyetemi képzési rendszeren belül néhány változás lépett életbe. 1922-ben az orvosképzési területen a szigorlatokat a tantervhez igazították, valamint a tanárképzésben megjelent az egyéves kötelező tanítási gyakorlat. Azonban a bölcsészettudományi képzési terület továbbra is rendszertelennek bizonyult és a jogi karok problémáját sem sikerült megoldani (*Ladányi, 1999*).

### **Klebelsberg oktatáspolitikai programja**

Bár Klebelsbergnek kidolgozott terve még nem volt miniszteri évei kezdetekor, de a főbb irányvonalakat már korán meghatározta. Elsősorban tudománypolitikát akart teremteni, a felsőoktatási képzés területén az orvos-, a közgazdasági és a műszaki képzést kívánta előtérbe helyezni, valamint a népoktatás fontosságát hangsúlyozta. Oktatáspolitikai programja az 1924-1925. évi nemzetgyűlési tárgyaláson kezdett igazán összeállni. A felsőoktatást tekintve

a vidéki egyetemek központi szerephez jutottak politikájában, de megfogalmazódott a jogi oktatás átdolgozása és a hallgatókat érintő szociális intézkedések, ösztöndíjak kidolgozása is. Klebelsberg felismerte, hogy az emberi erőforrásokat kell megragadni az országnak, hiszen a művelődés és a gazdaság teremti meg a biztos alapot. Szilárd elképzelése volt az, hogy a trianoni béke eredményeként létrejött utódállamokkal szemben kulturális fölényt kell szerezniük.

A felsőoktatási politikájának megvalósítása során Magyary Zoltánnal együttműködve próbálta megvalósítani elképzeléseit a külföldön található magyar intézetek ösztöndíját- és a hallgatókkal kapcsolatos szociális intézkedéseket illetően. Tóth Lajos, helyettes államtitkár megemlézése pedig a klinikai építkezések számbavételekor elengedhetetlen.

Klebelsberg kulcsfontosságúnak tekintette a kulturális decentralizáció megvalósítását, ezáltal tehát a debreceni egyetem, a volt kolozsvári és az egykori pozsonyi egyetem működésének megkezdését. Miniszterségének első szakaszában meglehetősen sokat bírálták Klebelsberg ezen álláspontját. Klebelsberg nézőpontja szerint a debreceni és a szegedi egyetemek azért is lehetnek fontosak az ország számára, mert így lehetőség nyílik az Alföld régiójának hátrányosabb helyzetén enyhíteni. Ráadásul ezen egyetemek fenntartása segíthet elkerülni, idézi Klebelsberg egyik cikkét *Ladányi* „hogy a vidéki ifjúság ezrével csődüljön fel Budapestre, ahol a nagyvárosi élet örömei között megszokik, elszakad szülőföldjétől, szülővárosától és idefönn gyökértelen értelmi proletárrá válik.” (2000, 24. o.). Klebelsberg többször is kihangsúlyozta miniszterségi idején, hogy az ország tudományos élete és fejlődése csak és kizárólag a kulturális decentralizáció, a négy egyetem fenntartása mellett kivitelezhető. Azt is kiemelkedő szempontnak vélte, hogy az egyetemi előadások helyett sokkal inkább a szemináriumi gyakorlatokra van szükség. Végezetül, Klebelsberg a vidéki egyetemek túlszűfoltóságát is szerette volna elkerülni, ezért kezdeményezte, hogy az egyes egyetemekhez a legközelebb lakó hallgatókat vegyék fel, ám ezt azonban nem tudta teljes mértékben kivitelezni (*Ladányi*, 2000).

## ***II. 2. A kolozsvári-szegedi egyetem története***

Az előző alfejezetből látható, hogy a szegedi egyetem sorsa központi kérdése volt a korabeli felsőoktatás-politikának. Ebben a fejezetben a kolozsvári-szegedi egyetem korai történetét tekintjük át. 1921-től 1930-ig. A témában a legjelentősebb és legátfogóbb forrásokat Devich Andor és Pukánszky Béla munkái képezték.

## **A kolozsvári kezdetek**

Az országban másodikként nyitotta meg a kapuit Kolozsvárott egyetem az 1872. évi XIX. törvénycikk értelmében. Az egyetem felügyeleti szerveként a közoktatásügyi miniszter felelt. Az egyetem szerkezetét tekintve rendelkezett egyetemi önkormányzattal, valamint Egyetemi Tanáccsal is. Az Egyetemi Tanács az önkormányzat szervét képezte, tagjait a prorektor, a dékánok illetve a prodékánok alkották. A rektort egy éves ciklusonként választották az egyetem tanárai maguk közül. Az egyetem első rektora a közgazdaság és pénzügytan tanár, Berde Áron volt. Az első iskolai tanév 1872. november 11-én vette kezdetét, ám ekkor még csak a férfiak számára volt elérhető az intézmény, a nők számára csupán 1896-tól.

1872-ben kezdte meg működését az országban másodikként a Kolozsvári Tudományegyetem, a tanárképző intézettel együtt. Szerkezetét tekintve négy fakultással rendelkezett: jog és államtudomány, orvostudomány, bölcsészettudomány és történelemtudomány valamint matematika és természettudomány. Az első évben még csak tanfolyam indult, a rendes oktatás az 1873-1874-es tanévben kezdődött meg. Egészen az első világháború kezdetéig kifogástalanul működött, kiváló szakembereket képeztek ki.

Az első világháború jelentős mértékben megbolygatta az egyetemi életet, hiszen a hallgatók, tanárok, egyetemi alkalmazottak nagy része bevonult. 1918. december 1-jén pedig a gyulafehérvári nagygyűlés kimondta a kolozsvári egyetem részleges Budapestre való áthelyezését (Devich,1990).

A román csapatok bevonulása 1918-ban azonban megpecsételte az intézmények továbbműködését, mivel 1919-ben megszűnt az oktatás a kolozsvári egyetemen és a tanárképzőben. A menekült tanároknak a Gyertyánffy-féle budai Pedagógium<sup>1</sup> biztosította a menedéket. Ez mintegy 40-45 ezer koronányi terhet rótt a városra, valamint a lakáshiánnyal is meg kellett küzdeniük. A Kolozsvárról érkezett tanároknak puritán körülmények között kellett élniük mindennapjaikat (Pukánszky, 1987).

Ugyanakkor számottevő volt azon tanárok száma, akik egészen a trianoni béke aláírásáig bizakodtak abban, hogy az áthelyezés valóban csak ideiglenes, s csak idő kérdése, hogy az oktatás újra Kolozsváron folytatódjék. Ráadásul az 1919-1920-as tanévben az egyetemi tanács megtartotta üléseit a professzorok lakásain. Azonban 1920. február 1-jén

---

<sup>1</sup> A Pedagógium egy olyan intézményt takart, mely magában foglalta az elemi iskolai tanítóképzőt és gyakorlóiskolát valamint a polgári iskolai tanítóképzőt a gyakorlóiskolával együtt és a tanítóképző tanári tanfolyamot.

felavatták az új egyetemet, mely román nyelvű volt. További próbálkozásként Kolozsvárott, a jogi kar dékánhelyettese, Réz Mihály egy felekezeti, magyar nyelvű egyetem felállítását javasolta. A négy korábbi fakultás mellett megjelent volna a közgazdasági kar, a református- illetve a katolikus teológia. A Budapestre került tanárok is támogatták az ötletet, hiszen így nem kellett volna Szegedre költözniük, mivel úgy tartották, hogy Budapesten a pozsonyi egyetemmel együttműködve létezhet a felekezeti egyetem. Azonban a román kormány megghiúsította a kezdeményezést. Ennek következtében az erdélyi magyar egyházak tanácsa létre kívánta hozni a Kolozsvári Református Teológiai Fakultás Tanárképző Intézetét, melynek újjászervezése végül csak 1920 októberében valósult meg (*Pukánszky, 1987*). Minker Emil a Kolozsvári Egyetem megalapításáról, bezűntetéséről, Budára való kihelyezett szakáról és az egyetem Szegedre kerülésének körülményeiről olvashatunk. A könyvben megtalálhatunk egy időrendi áttekintést is, amely összefoglalja az egyetem történetét 1921-ig dátumokban (*Minker, 2003*).

Vincze Gábor az egyetem 1919 és 1921 közötti terjedő időszakban írja le az eseményeket. Szeged vezetése az 1867-es kiegyezés után próbálkozott azzal, hogy a városban felsőoktatási intézmény működjön, de erre csak Magyarország területi átszerveződése után került sor. 1919. május 12-én a román hatóságok kiűzték a kolozsvári egyetem falai közül tanárait és hallgatóit. Ekkor merült fel az ötlet, hogy az egyetem székhelye ezen túl a Tisza partjára költözzön. A kiűzés után több mint 2 évvel a Ferenc József Tudományegyetem végleges otthona Szeged lett. „Kolozsvár kincse, egyeteme otthont talált a Tisza partján” (*Vincze, 2006. 89. o.*).

Könyvében Vincze Gábor részletesen bemutatja az egyetem elhelyezésének körülményeit, nehézségeit, támogatóit, ellenzőit, egyetemi épületek kialakítását és építését, a hallgatók és a város lakosságának kapcsolatát és a város hozzáállását az egyetem létrehozásához (*Vincze, 2006*).

A kolozsvári egyetem elhelyezése során Debrecen és Szeged városa is felmerült, ám végül döntő hatással bírt Szeged vezetőségének nagylelkű gesztusa, melynek során számos épületet ajánlottak fel egyetemi épületek elhelyezésére, illetve az érkező diákok és tanárok elszállásolására. A végleges áthelyezésről az 1921.évi XXV. törvény rendelkezett. (*Pukánszky, 1987*)

Kékes-Szabó Mihály és Pukánszky az általunk vizsgált korszakra vonatkozóan a középiskolából az egyetemre való átmenetre és a tanárképzés és tanárképesítés állomásairól olvasható, melyet Schneller István írásai alapján ismerhetünk meg. Továbbá olvashatunk a

tanító rendről és az oktatáselméletről is különböző szerzők munkái alapján (*Kékes-Szabó és Pukánszky*, 1998).

### **A szegedi egyetem kiépítése**

Harmadik egyetem létrehozása a 19. század második felében merült fel először, a pozsonyi jogakadémia egyetemmé alakítása révén. Ezzel egyidejűleg Győrben és Szegeden is hasonló kezdeményezés indult útjára. Szegedet illetően az 1879-es árvíz rekonstrukciói után a város vezetősége úgy gondolta, hogy az alföldi település készen áll egy egyetem létrehozására. Egyre inkább elfogadott tényné vált a harmadik egyetem felállítása, csak székhelye volt bizonytalan. Szeged több memorandummal is próbálta megnyerni az új egyetem elhelyezésének ügyét. Azonban a hosszú éveken át tartó vitát az 1912-ben született törvény zárta le, melynek értelmében két új tudományegyetem kívántak létrehozni, az egyiket Pozsonyban, a másikat pedig Debrecenben.

Szeged kudarcát a kolozsvári egyetem Szegedre való áthelyezése kompenzálta, melyet a nemzetgyűlés az 1921. évi XXV. törvénycikkben fogalmazott meg. Az 1921-1922-es tanév kezdetét hivatalosan is Szeged városában tűzték ki. Az iskolai tanév végül október 10-én hatalmas ünnepség keretei között vette kezdetét. Sajnos az első hónapok nem voltak zökkenőmentesek, többek között megoldatlannak bizonyult az egyetem felszereltsége, az egyetemi hallgatók és tanárok elszállásolása, így a tanárok jelentős része kénytelen volt Budapest és Szeged között ingázni (*Devich*, 1990).

A Ferenc József Tudományegyetem ideiglenesen elfoglalt épületrészekben kezdhette meg működését. Ilyen átadott épületnek számított a királyi tábla, mely a bölcsészettudományi és jogi karnak adta át helyét, az állami főgimnáziumban a természettudományi intézetek működtek, a kórházakban pedig értelemszerűen az orvostudományi kar képzése folyt (*Ladányi*, 2000).

Klebensberg folyamatosan figyelemmel kísérte a vidéki egyetemek sorsát, építkezési folyamatait, így történt ez Szegeden is, amikor 1922-ben a miniszter látogatást tett, s felmerültek újabb építkezések is. Hosszú évekig a költségvetési hiányból fakadóan nem tudták kivitelezni az építkezések megkezdését, habár a város vállalta a felmerülő költségek felének finanszírozását (*Ladányi*, 2000).

Kinyó László tanulmányában Csengery János munkásságát ismerteti a Ferenc József Tudományegyetem fejlődésében és a tudományos életben. Mivel Csengery kulcsfontosságú szereplője volt a szegedi egyetemi és tudományos életben, így betekintést nyerhetünk a

vizsgált korszak életébe, hiszen Csengery János 1921-1932-ig volt szegeden professzor (Kinyó, 2007).

1926 nyarán kezdődött meg az építkezés Szegeden. 1926 és 1929 között a Tisza-parton öt klinikai épületet állítottak fel. Mivel a költségek magasabbak voltak a tervezettnél, ezért kevesebb klinikai épületet sikerült kivitelezni. Mindeközben 1927-ben a Vallási és Közoktatási Minisztérium pályázatot írt ki a fogadalmi templom elhelyezésére valamint a templom előtti tér kivitelezéséről. Klebelsberg 1928-ban Rerrich Béla tervét fogadta el. Klebelsberg fáradozásainak köszönhető a Dóm-téri árkádok alatt található „magyar Pantheon”, ahol a magyar tudományos élet kiemelkedő alakjainak szobormása látható. 1930-ra öt klinikai, egy természettudományi, egy orvostudományi kar épületet állítottak fel, aminek eredményeképpen 1929-ig öt klinikai épületet adtak át, a mai Dóm téren felépítették a kémiai és orvosi intézeteket, a csanádi püspökséget, s szintén itt kaptak helyet a magyar tudományos élet legkiemelkedőbb alakjainak szobormásai. Az egykori Szukováthy téren (korábban a MÁV hivatali épületében) a természettudományi kar több intézete és a bölcsészettudományi kar kapott helyet (Ladányi, 1999).

A fakultások ugyanúgy tudtak működni, mint korábban Kolozsváron, 1928-ban Klebelsberg kísérletet tett egy katolikus teológiai kar felállítására, ám a gazdasági helyzet és a hercegprímás tiltakozás ezt nem tette lehetővé (Ladányi, 2000).

Az egyetem számos hivatallal, egyesülettel működött. Ilyenek például a Rektori Hivatal, dékáni hivatalok, Egyetemi Diákjóléti és Diákvédő Iroda vagy éppen az Egyetem Barátainak Egyesülete. Az egyetemre kétféle úton lehetett felvételt nyerni. Az első módja ennek, ha valaki rendelkezett érettségivel, akkor ő a rendes hallgatók közé nyert besorolást. Viszont, ha valaki nem rendelkezett érettségivel, azonban 16. életévét betöltötte és szellemi képességei megfelelőek, abban az esetben a rendkívüli hallgatók közé tartozott. Továbbá, az egyetem külön figyelmet fordított a hallgatók testi egészségére is, a testnevelési gyakorlatok mindenki számára elérhetőek voltak, valamint a Kitarás Egyetemi Atlétikai Club (KEAC) keretein belül számos sportág kipróbálására és rendszeres üzésére volt lehetőségük. A Szegedre helyezett egyetem és a helyi sajtó, a városvezetőség, összességében együttműködően tudott létezni (Devich, 1990).

### ***II. 3. A Délmagyarország***

Az előző fejezetekben a kutatás történeti hátterét mutattuk be. Ebben a fejezetben a kutatás forrásául szolgáló Délmagyarország című napilap történetét tekintjük át.

Giday Kálmán a szegedi sajtótörténetről szóló publikációiban (Giday,1982) ír a Délmagyarország történetéről. A napilap első száma 1910. május 22-én jelent meg, a választások előtt mint a baloldali politikát képviselő sajtótermék. Június másodikán megjelenő számában már megjelentek Juhász Gyula, Krúdy, Ady, Balázs Béla írásai is. A lap vasárnaponként Család című mellékletet adott.

A lap irodalmi anyaga meglehetősen gazdag volt, hiszen olyan elismert szerzők írtak a lapnak a fent említett irodalmárokon kívül, mint Babits Mihály, Kassák Lajos és Nagy Endre. Mindemellett a kezdeti években megjelentek belföldi és külföldi hírek, a város életéről– mint például építkezések, politikai, közéleti vagy kulturális események -, beszámolók, tudósítások is.

1913-ra a Délmagyarország több szempontból is kiemelkedett a többi szegedi újság közül. Erről említést tesz a *Szeged története* 3. kötetének második része is, ahol a jelentős szerkesztők munkásságát ismertetik a szegedi sajtó szemszögéből (Gaál, 1991). Ekkor jelenik meg először a szegedi sajtóban sportújság, melyet szintén a Délmagyarország adott ki mellékletként. Az újság ára ekkor 4 fillér volt. 1914-től a legfontosabb hadi eseményekről is beszámol a napilap, mindig naprakész információkkal látva el az olvasókat. A háború meghatározó téma az ezt követő években, illetve a lap egyre több képet közöl Szeged város életéről és építményeiről. A másik domináló téma a feministák tevékenysége, mely nagyban meghatározta még a cikkek összetételét ebben az időszakban.

Az 1918-23-as években már a Délmagyar anyaga a leggazdagabb a szegedi újságok közül, Móra Ferenc is ír a lapnak. Lengyel András szegedi sajtótörténettel foglalkozó könyvéből (Lengyel, 1999) kiderül, hogy a korabeli vélemények rendszerkritikus lapnak tartották a Délmagyarországot. A lapot bevonják betiltással, de kettő és fél hónappal később újraindul Szeged névvel.

1925 és 1929 között Bethlen beszünteti a pesti és szegedi baloldali lapokat, de később újból engedélyezték a lapok terjesztését. Az egyetem idekerülése és az ezzel járó bonyodalmak, következmények állandó forrását képezik a megjelenő cikkeknek. A Délmagyarország és a munkásság kölcsönösen támogatták egymást, és a lap szerkesztősége egy újságíró-találkozót is szervezett.

Az 1930-as évek különlegessége, hogy a lap gazdag fotóanyaggal rendelkezik, melyek szintén belföldi és külföldi tudósításokhoz tartozó mellékletek, melyek színesítik az újságot (Giday, 1989).

### III. A kutatás kérdései, forrásai, módszerei

Kutatásunk tárgyát a Kolozsvárról Szegedre helyezett tudományegyetem képezi. A dolgozatunkat négy fő kérdés köré építettük fel, melyek a következők voltak:

- Melyek voltak a főbb témák, amelyekkel a legtöbbet foglalkozott a Délmagyarország?
- Milyen nehézségek merültek fel az egyetem áthelyezésével kapcsolatban? Azt feltételezzük, hogy a szakirodalomból megismert témák előkerülnek a Délmagyarország című folyóiratban is.
- Megjelenik-e a szakirodalomban a baloldali kormánykritikus hangvétel?
- Megismerhető-e a szegedi egyetem új közegbe történő integrációjának menete, a befogadó közeg hozzáállása ennek a forrásbázisnak a segítségével?

Az egyetemtörténet kutatásához szükséges adatokat és információkat a helyi sajtó egyik legfontosabb lapja a Délmagyarország című folyóirat digitalizált archívuma szolgáltatta. Az 1910 óta folyamatosan megjelenő napilap számait a Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kunó Könyvtár valamint a Csongrád megyei Somogyi Könyvtár alkalmazottai közös projekt keretein belül kezdték el digitalizálni 2012 őszén. A digitalizálással egyidejűleg létrehoztak egy kereső adatbázis rendszert is. A Délmagyarország archívumát a <http://dm.ek.szte.hu> webcímen keresztül lehet elérni.

Kutatásunk során mi a dokumentum teljes szövegében, összetetten kerestünk. Teljes szöveggént az „egyetem” kifejezést használtuk, a megjelenés évének nem jelöltünk meg konkrét évet. Az „egyetem” szóra összesen 19309 találatot kaptunk, melyet dátum szerint rendeztünk. Az általunk vizsgált időszak 1921-től – az egyetem Szegedre helyezésétől – egészen 1930-ig tartott, összesen 10 vizsgált évvel.

A találatok között az „egyetem” szó ragozott formái is megjelentek, így például az egyetemi, egyetemről, egyetemből, egyetemen, egyetemet, egyetemek, egyetemért, valamint olyan formáival is találkoztunk melyek nem az egyetemet mint intézményt jelölték ragozott formáikban ilyen volt például az egyetemes, egyetemesség, egyetemben. Továbbá, a keresett „egyetem” kifejezés természetesen magával vonzotta azon találatokat is, melyek nem a Szegedre áthelyezett egyetemről szóltak, hanem bármelyik egyetemi intézményről az országban, vagy azon kívül.

Az „egyetem” kulcsszóra kapott találatok száma 3282. Az alábbi táblázat évenkénti bontásban foglalja össze a találatok számait.

*1. táblázat. Az „egyetem” kifejezésre kapott találatok száma évenként (1921-1930).*

| Év                    | Találatok száma |
|-----------------------|-----------------|
| 1921                  | 171             |
| 1922                  | 103             |
| 1923                  | 99              |
| 1924                  | 219             |
| 1925                  | 381             |
| 1926                  | 273             |
| 1927                  | 323             |
| 1928                  | 469             |
| 1929                  | 625             |
| 1930                  | 619             |
| <b>Összesen: 3282</b> |                 |

Ezen számok a nyers találatokat tükrözik, nem a végleges, releváns cikkek alapján szűrt eredményeket. Relevánsnak tekintettünk minden olyan cikket, amely a Szegedre helyezett Ferenc József Tudományegyetem idehelyezéséről, egyetemi életéről, meghatározó momentumairól, hatásairól, intézményeiről, egyesületeiről, hivatalairól, létesítményeiről, alkalmazottairól, hallgatóiról szólt. A relevánsnak tekintett cikkek között szerepel úgynevezett rövid hír, illetőleg egész-és rész cikkek.

*2. táblázat. Az „egyetem” kifejezésre kapott releváns találatok száma.*

| Év                   | Releváns találatok száma |
|----------------------|--------------------------|
| 1921                 | 17                       |
| 1922                 | 24                       |
| 1923                 | 20                       |
| 1924                 | 22                       |
| 1925                 | 16                       |
| 1926                 | 32                       |
| 1927                 | 36                       |
| 1928                 | 29                       |
| 1929                 | 25                       |
| 1930                 | 19                       |
| <b>Összesen: 240</b> |                          |

A kutatás módszere a történeti forrásértelmezés volt, melynek során deduktív kutatási stratégiát alkalmaztunk. A múlt feltárásakor nincs lehetőség pontos megvizsgálásra, ezért minél több forrás bevonásával tudunk finomítani rajta (*Falus*, 2000).

## IV. A Délmagyarország és a szegedi egyetem

A Szegedi Tudományegyetem történetével foglalkozó szakirodalmak jellemzően a kolozsvári kiűzetés, a budai száműzetés és a szegedi indulás történetével foglalkoznak. Az első szegedi évek bemutatásakor a kezdeti nehézségekre és az egyetem helyzetének megszilárdulására, az egyetemi építkezésekre koncentrálnak.

A kutatás folyamán az egyetem kulcsszó találatait különböző kategóriákra szűkítettük. Ezek a kategóriák a hangsúlyos témákat jelölik a vizsgált években. A releváns cikkeket kategorizáltuk, így kaptuk meg az öt témakört, melyek az elemzés során gyakorinak és hangsúlyosnak bizonyultak.

### IV. 1. Az egyetem Szegedre költözése

Az első lényeges tárgykör az egyetem idehelyezésével és letelepedésével kapcsolatos cikkeket tárja fel. Az ezt taglaló cikkek túlnyomó része az 1921-es évben jelent meg. Már a januári számban megjelent, hogy a polgármester támogatja a kolozsvári egyetem Szegedre való helyezését és ennek érdekében erőfeszítéseket is tesz (*Somogyi polgármester beszámol az egyetem érdekében kifejtett fáradozásai eredményéről*, 1921. január 12. 2. o.). Nem csak a polgármester támogatta a kezdeményezést, hiszen a kolozsvári tanárok közül is sokan voksoltak Szeged mellett, de a vélemények megoszlottak, hiszen néhányan Debrecen mellett döntöttek (*A kolozsvári egyetem tanárai Debrecen mellett foglaltak állást*, 1921. január 14. 3. o.).

A Délmagyarország január 16-ai számában írtak Debrecen város szegedi idehelyezés elleni erőfeszítéseiről (*Mi lesz az egyetemmel?*, 1921. január 16. 1. o.). Azzal az indokkal, hogy az egyetemeknek külön kell megmaradniuk az ország különböző vidéki városaiban, valószínűsíthető, hogy Szegedre kerül a Ferenc József Tudományegyetem – erről egyezett meg gróf Teleki Pál miniszterelnök, Horthy Miklós kormányzó és a kolozsvári tanári kar tantestületének túlnyomó része (*Az egyetemeknek külön kell maradniuk*, 1921. január 28. 1. o.).

„Szeged megkapta az egyetemet. A kolozsvári egyetem bölcsészeti, természettudományi, jogi és orvosi kara, valamint a pozsonyi bölcsészeti fakultás Szegedre kerül. ... A menekült egyetemek elhelyezésének sokáig vajdó ügye végre a megvalósulás stádiumába jutott. A kultuszminiszter a pénzügyminiszterre egyetértően meghozta a végleges döntést, mely minden tekintetben kielégíti a szegediek régóta táplált reményégeit. , A debreceni egyetem tudvalevőleg felajánlotta, hogy hajlandó a hontalan egyetemek számára ideiglenes elhelyezkedést biztosítani és a pozsonyi és kolozsvári egyetemekkel kooperációs

működést létesíteni. A kolozsvári egyetem tanárai között megoszlottak a vélemények a debreceni és szegedi elhelyezkedést illetőleg. A pozsonyi egyetem tanárai pedig minden körülmények között fenntartani óhajtották az egyetem dunántúli jellegét, ami mellett Vass József kultuszminiszter egy nyilatkozatában maga is állást foglalt. Most azonban az elhelyezkedést pénzügyi nehézségek miatt más formában valósítja meg a kormány. „A debreceni egyetemet kiegészítik a pozsonyi orvosi fakultással. A kolozsvári egyetem bölcsészeti, természet-tudományi, jogi és orvosi kara, valamint a pozsonyi bölcsészeti fakultás Szegedre kerül. A pozsonyi egyetem jogi kara egyelőre Pozsonyban működik cseh fennhatóság alatt.” (*Délmagyarország*, 1921. március 8. 1. o.)

Az egyetem áthelyezése számos előkészületet igényelt. Ide tartozott például a kolozsvári egyetem szegedre való szállítása és negyven telefonállomás felállítása a városban. Ez komoly együttműködést igényelt a város vezetőségével és a lakossággal egyaránt. Szükség volt nyitottságra és áldozatkészségre, hiszen régi, közös cél volt, hogy Szeged egyetemi város lehessen.

A polgármester azon nyomban intézkedett az egyetemi műszerek és bútorok megfelelő elhelyezéséről, ezzel is biztosítva a gördülékeny átköltözést. A város igyekezett akadálymentesíteni, és könnyebbé tenni az áthelyezéssel járó folyamatokat, de így is akadtak nehézségek még a későbbi évek során is. (*Délmagyarország*, 1921. március 8. 1. o.).

Az alábbi cikkben közlik az egyetem végleges elhelyezését. „Az egyetem tanári kara hétfőn délután az egyetem épületében értekezletet tartott, amelyen Teleki Pál gróf nemzetgyűlési képviselő és dr. Somogyi Szilveszter polgármester is részt vettek. Az értekezlet egybehívásának az volt a célja, hogy a Szegeden időző Teleki Pál gróft bevonják abba az akcióba, amely az egyetem végleges elhelyezése érdekében már régebben megindult. A polgármester kijelentette, hogy a kérdés csak oly módon oldható meg, ha a város és az állam összefogva egyaránt hajlandó áldozatokra. A város már följánlott ingyen telket és nyolc- száz hold városi bérföldnek ötvenévi jövedelmét. Arra kérte az értekezlet Teleki Pált, hogy az építkezésekhez szükséges kiadások fődözésére állami hozzájárulást eszközöljön ki. Teleki megígérte, hogy a miniszterelnök elé terjeszti a kérelmet” (*Az egyetem végleges elhelyezése*, 1924. május 21. 4. o.).

Mivel Szeged városa már hosszú ideje egyetemet kívánt alapítani, - ám a korábbi kísérletek sikertelenek voltak-, így az egész város lelkesen és örömmel fogadta a lehetőségeket és áldozatkészen kezdték meg az előkészületeket. Arra következtethetünk a gyakori tudósításokból, hogy ez a téma mindenkit egyaránt érdekelt.

## ***IV. 2. Lakáshiány***

A következő hangsúlyos téma az egyetem idehelyezése okán kialakult és sokszor sarkalatos problémává vált lakáshiány kérdése volt. A szakirodalmak is említés szintjén foglalkoztak a kérdéssel, de nem domborítják ki téma fontosságát a korban. Már 1921-ben körvonalazódott, hogy amennyiben a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemet Szegeden helyezik el, akkor az egyetemmel együtt érkező tanárok és hallgatók elhelyezését feltétlenül meg kell oldani, azonban Szeged városában ekkor általános lakásínség volt jellemző.

Viszonylag korán, az 1921. május 7-i számban olvasható, hogy egy vállalkozó mintegy százhusz lakás felépítésére tesz ígéretet a városnak, s cserébe csak annyit kér, hogy a majdani befizetett lakbérek négy százaléka őt illesse. Természetesen, a tanács elfogadta az ajánlatot (*Százhusz lakást garantál egy vállalkozó*, 1921. május 7. 4. o.). Három nappal később, május 10-én egy újabb ötlet született meg a lakásínség enyhítésére. Ennek értelmében egy budapesti részvénytársaság felajánlotta, hogy a háztulajdonosok kérésére az adott épületekre egy emeletet építenének fel. A munkálatokat jóformán ingyen végezné a társaság, egyetlen kritériummal: az új lakások bérleti díja 10-15 éven keresztül csak az övéké lehessen. (*Új terv a lakásínség leküzdésére. Egy pesti vállalkozó emeleteket és villákat építene 10-15 évi bérért*, 1921. május 10. 3. o.)

Egy nappal később már harminc háztulajdonos jelentkezett, akik szeretnének élni a felkínált lehetőséggel, s az épületeket egy emelettel megtoldani. Azonban ezen építkezések megkezdéséhez a mérnöki hivatal beleegyezése kell. (*Megoldják a szegedi lakásínség kérdését*, 1921. május 11. 3. o.)

A lakásínség csökkentését szolgáló ajánlatról dr. Somogyi Szilveszter, Szeged polgármestere személyesen is tárgyalt a részvénytársasággal. (*Lakáshiány leküzdése*, 1921. május 12. 2. o.)

Az 1921-es évet a június 23-i szám zárja a lakáshiány témájában, melyben a Délmagyarország beszámol a Bárdoss Bélával való beszélgetésről, melyben a főjegyző elmondja, hogy a kolozsvári tanári karnak magas elvárásai vannak, de ez nem jelenthet problémát Szegednek az újszegedi rész megszerzésével. Nagyobb problémának érzékelteti a menekültek kilakoltatásával kapcsolatosan felmerülő nehézségeket. Véleménye szerint Dorozsmára kellene küldeni a menekülteket, s ha ők távoznának a városból a lakáshiány akár meg is oldódna. (*Az egyetem és a lakásínség*, 1921. június 23. 3. o.)

A lakáshiány leküzdésének témaköre is jól megmutatkozik, hogy a város vezetősége ténylegesen próbált mindent megtenni annak érdekében, hogy a kolozsvári egyetemet a lehető

legjobb feltételek biztosítása mellett lehessen Szeged városába áthelyezni, s minél kevesebb kifogásolható, negatív érvként ható pontot találjanak a döntés meghozatalakor. Szegedet ténylegesen kulturális gócponttá, jelentős egyetemi várossá kívánják alakítani.

A következő években már sokkal inkább eloszlik a témakör tárgyalása a Délmagyarország folyóiratban. 1922, 1924, 1927 azok az évek a vizsgált ciklusban, melyekben egyáltalán nem tesznek említést a lakáshiány kérdéséről. Annak ellenére, hogy a lakásínség fontos témának számított Szeged életében, akadnak olyan évek is, melyekben csupán egyszer tesznek említést e kérdéskörrel kapcsolatosan.

1923-ban is csupán egyetlen cikk jelenik meg, mely e témát feszegeti. Szeged életében nagy előrelépésnek számít, hogy a budapesti mintát követve, kollégiumot hoznak létre Újszegeden az egyetemi hallgatók részére. (*Kollégium az újszegedi tanítóképzőben*, 1923. május 9. 4. o.).

Az 1925-ös évben komoly vita tárgyát képezi az állami főgimnáziumot elfoglaló egyetem, melynek következményeképpen a középfokú intézménynek több diákot is el kellett utasítania, valamint felmerült az egyetem felsőbbrendűsége a gimnáziummal szemben. Az egyetem az épületet tulajdonképpen nem kívánta akkor visszaadni, valamint egyetemi tanárok elszállásolását szerette volna megoldani. „A leszámoló hivatal hatalmas palotájában néhány kisebb egyetemi intézetet helyez el is néhány egyetemi tanárnak ad lakást, természetesen olyanoknak, akik eddig még nem jutottak megfelelő lakáshoz.” (*Két egyetemi tanár kapott lakást eddig a vasúti palotában*, 1925. szeptember 11. 4. o.)

A Délmagyarország arról ad számot, hogy a város internátust fog felállítani, ugyan nem mintapolgárit, hanem egy leányinternátusról a tanárképző számára, illetve az egyetemi internátus kérdését is orvosolni kívánják. „A DMKE igazgatóságával már megkezdődtek a DMKE palota átengedésére vonatkozó tárgyalások. A terv az, hogy a város vegye meg a palotát és internátusi célokra való használatáért az államtól kapna megfelelő ellenszolgáltatást. A DMKE igazgató tanácsának az az álláspontja, hogy az épületet átengedi ugyan, de csak teljes értékéért és ezt az értéket saját mérnökei állapítsák meg. A becslés — a polgármester tudomása szeriát — már megkezdődött.” (*Délmagyarország*, 1926. július 21. 2. o.) Azért is lenne fontos az egyetemi kollégium létrehozása, mert mindenképpen kulturális jelzőértékkel bír. Jelzésértékűen feltüntetésre kerül, hogy már egy törvényjavaslat is készülöben van, melynek értelmében minden egyetemi városnak kötelessége egyetemi kollégiummal rendelkeznie. (*Nem mintapolgárit, csak egyetemi leányinternátust akar felállítani Szegeden a kultuszminiszter. Törvény fogja kötelezni az egyetemi városokat egyetemi internátusok fentartására*, 1926. július 21. 2. o.)

Szintén az egyetemi hallgatók elhelyezését mintegy megkönnyítve a szegedi Szent Erzsébet Otthon hirdet felvételt, melynek egyetlen kritériumát képezi, hogy csak római katolikus vallású nőt vesznek fel, 10 hónapra. (*Felvétel a szegedi Szent Erzsébet Otthonba*, 1926. augusztus 22. 10. o.) Némileg kapcsolható ehhez a témakörhöz a palánki házak kisajátítása. Alapvetően a kisajátítás egyetemi épületek felépítésére szolgál, ugyanakkor számos családot költöztettek ki otthonából és maradt otthon nélkül. Ezzel a város csökkentette az amúgy sem elegendő lakások számát, háttérbe helyezve a helyi lakosok érdekeit és előtérbe helyezve az egyetem érdekeit. (*Egy palánki ház lebontását a bentlakók feje fölött kezdték meg a város munkásai*, 1926. december 5. 7. o.)

Már a palánki házak lebontása is szikráját képezte annak a felháborodásnak a helyi lakosság részéről, mely az 1928. márciusi számban jelent meg. A háztulajdonosok nevében Balogh Lajos szólalt fel a közgyűlésen, és kérte, hogy a város a szegediekre is gondoljon végre és nekik is építsen lakást, tekintve a sok lakás lerombolást, melynek következménye, hogy több százan összezsúfoltan élnek és szintén nem kevesen vannak, akik egészségtelen lakáskörülmények között kénytelenek élni mindennapjaikat. A gyűlésen felszínre került a sértett felek részéről az a városi rendelet is, mely egyértelműen kimondja, hogy lakóházat abban az esetben lehet csak lebontani, amennyiben helyette építenek másikat. (*Építsen végre a város a szegediek részére is lakásokat*, 1928. március 30. 3. o.)

A további elégedetlenségeknek ad hangot, hogy a városi tanács ígéreteivel ellentétben nem építettek új lakóházakat. „A város hatósága ma már nem ambicionálja a lakásépítést. A város hatósága ma már nem ambicionál mást, mint az egyetemi építkezéseket.” (*Délmagyarország*, 1928. május 6. 3. o.) Teljes mértékben az egyetemi építkezéseké lett a főszerep, a felvett kölcsön összege pedig csak egyre inkább növekedett. A meglévő szegedi lakások nagy részének állapota kifogásolható, s az esetlegesen jobb állapotú lakások közül is számos lakást kellett egyetemi célokra átengedni. (*A városi tanács nem hajtja végre a bérházak építésére vonatkozó közgyűlési határozatot. A tízmilliós kölcsön terve akadályozza meg a belügyminiszter által jóváhagyott határozat végrehajtását*, 1928. május 6. 3. o.)

Amikor a tízmilliós kölcsönt sikerült a város vezetőségének mintegy két és fél millióval csökkenteni, így a költségvetés lehetővé tette, hogy a város lakosságát nagy mértékben érintő lakásépítéseknek nekilássonak. Az egyik legfontosabb projekt a bérpalota és a munkáslakások kivitelezése. Azonban újabb csalódási pont a helyiek számára, hogy a bérház felépítése a tanárképző intézet tanárainak készül és nem pedig a lakásnélküliséggel küzdő szegedi lakosoknak. (*A város a Taschler-telken építteti fel a két háromemeletes új*

*munkáslakóházat, amelyben ötven-ötven modern kislakás lesz. A Szentgyörgy-uccai bérház harminc lakására már eddig kétszázan jelentkeztek, 1928. július 11. 3. o.)*

Ez év végén, decemberben a Délmagyarország két új kollégium alapítását közli: az egyik az egyetem természetrajz szakos tanárjelöltjei- a másik az egyetem női hallgatói számára készülne. (*Két új diákkollégiumot építenek Szegeden, 1928. december 18. 2. o.)*

1929 januárjában a kultuszminiszter bejelenti, hogy kollégiumnak kell épülnie Szegeden a tanítócsaládok gyermekei illetve az egyetem hallgatói számára. „Az egyetemi internátus céljaira azt a telektömböt szemelte ki, amely a Gizella-tér és a Boldogasszony-sugárut sarkán, szemben a DMKE palotájával fekszik.”<sup>2</sup> (*Délmagyarország, 1929. január 22. 7. o.)* A kultuszminiszter azt is kijelenti, hogy a városnak kell megszereznie az említett területet. (*Internátust kapnak a szegedi egyetemen tanuló tanító-gyermekek*” 1929. január 22. 7.o)

A Szukováthy-téren található épületbe az egyetem lassan, lépésenként költözött be, s foglalta el különböző célokra. Többek között a lakások is az egyetemhez tartoztak, ahol egyetemi tanárokat, tiszteket helyeztek el, csupán egy lakást nem sikerült kisajátítani, ahol egy iparművész élt. A kitulajdonítás érdekében az ügyből bírósági per lett, melyre a város indokolatlanul sokat költött, mivel nem a helyi jogi képviselőt választotta. Tehát, itt is jól látszik, hogy az egyetem érdekei mindennél előrébb valók, nem számítanak az eszközök, a terv beteljesítése a cél, mindenáron. (*Hogyan takarékoskodik az állam!*, 1930. december 6. 7. o.)

#### ***IV. 3. Egyetemi tisztségek***

Az egyetem áthelyezésével egyidejűleg felpezsdült a tudományos élet Szegeden. Az 1921-től 1930-ig terjedő időszakban az egyetemi tisztségről szóló cikkek nagy jelentőségűek voltak, hiszen Szegeden is nagy presztízsnak számított ilyen tisztséggel rendelkezni. 1921-ben a kolozsvári egyetem rektora dr. Schneller István volt. Az egyetem idehelyezésekor a Ferenc József Tudományegyetem rektora dr. Menyhárt Gáspár, aki jelentős erőfeszítéseket tett az egyetem zökkenőmentes idehelyezésének folyamataiban, de tevékenysége rendületlen marad a későbbiekben is.

1923-tól Menyhárt Gáspárt, Pfeiffer Péter váltja fel, melyről külön cikk nem született a Délmagyarországban, de az egyetemi élettel kapcsolatos cikkekből értesülhetünk, hogy ő az idei év rektora. (*Az egyetem évzáró ünnepe, 1923. május 30. 4. o.)* Ezzel szemben 1923

---

<sup>2</sup> Megközelítőleg ezen a helyen áll ma Ságvári Endre Gyakorló Általános Iskola.

második felében már rövid hírként szerepel az újságban, hogy dr. Veszprémy Dezső orvostanár lépett rektori státuszba. (*Az új egyetemi rektor*, 1923. szeptember 1. 4. o.) Veszprémy Dezső erőfeszítései mindenképpen figyelemre méltóak, melyeket a lakáshiány enyhítése érdekében tett: „a kolozsvári tudományegyetem tanári kara is bele akar kapcsolódni a lakásépítési akcióba. Dr. Veszprémy Dezső rektor memorandumot intézett a népjóléti miniszterhez és kifejtette, hogy az egyetem normális működésének egyik legfontosabb előfeltétele az, hogy az egyetem professzorai az egyetem székhelyén lakhassanak. Kéri, hogy lakásépítés céljára a népjóléti miniszter a ki-látásba helyezett egymilliárd koronás állami hozzájárulás helyett kétmilliárdot bocsásson Szeged város rendelkezésére.” (*Délmagyarország*, 1924. február 28. 2. o.) Veszprémy Dezső rektorsága idején betegségben elhunyt, s az egyetem épületén felvonták a fekete zászlót. (*Dr. Veszprémy Dezső*, 1924. május 15. 3. o.) A következő napokban több cikk is megjelent a sokak által kedvelt, hajdani rektor búcsúztatásáról, megemlékezéséről.

Az egyetem évváró gyűlésén 1924 májusában Pfeiffer Péter korábbi rektor tesz bejelentést arról, hogy a következő tanév kezdetéig dr. Reinbold Béla lép rektori tisztségbe. (*Az egyetem évváró közgyűlése*, 1924. május 31. 4. o.) Őt Csengery János váltja fel tisztségében, melyről külön cikk szintén nem született, de az egyetemmel kapcsolatos cikkekben már az ő neve olvasható. (*Az új színházi és új ifjúsági előadásai*, 1924. szeptember 30. 6. o.)

1925-ben a Délmagyarország teljes cikket ír a rektorválasztásról, melynek eredményeként Riesz Frigyeset választották meg. (*Rektorválasztás az egyetemen. Riesz Frigyes az egyetem jövő évi rektora*, 1925. május 26. 3. o.)

Egyhangú határozat született Tóth Károly következő tanévre szóló rektori választásáról a Délmagyarországban. (*Tóth Károly a jövő évi rektor*, 1926. május 19. 5. o.) A rektorválasztások szempontjából egyértelműen az 1927-es év volt a legmozgalmasabb és legérdekesebb az egyetem történetének szempontjából a vizsgált tíz év alatt. A Délmagyarország május 31-i számában olvasható, hogy az egyetem rektorának a már nyugalomba vonult Imre Józsefet választotta meg a következő évre. Valamint az egyetem fakultásainak élére megválasztott dékánok nevét is közli az újság. (*A szegedi egyetem a nyugalomba vonult Imre Józsefet választotta meg jövő évi rektorának*, 1927. május 31. 4. o.) Azonban a következő lapszámban, június 1-jén már közli a helyi sajtó, hogy a megválasztott Imre József visszautasította a rektori kinevezést. Alapvetően az egyetem történetében páratlan eseménynek számított, hogy egyetemi professzor helyett egy nyugdíjazott főiskolai tanárt választottak. Imre József kinyilatkoztatja a visszautasítás okát is: „Ebben az elhatározásomban

két súlyos körülmény játszott közre. Az egyik magas korom, a másik állandó gyengélkedésem, amely megakadályozna abban, hogy a rektori tisztséggel járó feladatokat úgy lássam el, ahogy azt szeretném.” (*Délmagyar*, 1927. június 1. 2. o.) A korábban távozott Tóth Károly rektor helyére tehát újbóli rektorválasztás szükségeltetik. (*Id. Imre József nem vállalja a szegedi egyetem rektorságát*, 1927. június 1. 2. o.)

A következő rektorválasztásra végül szeptemberben kerül sor, dr. Reinbold Bélát választják meg az egyetem irányítására, aki már korábban, bár csak átmenetileg, de már állt az egyetem élén. (*Dr. Reinbold Béla az egyetem ezidei rektora*, 1927. szeptember 23. 2. o.) Azonban a rektorválasztások a szegedi Ferenc József Tudományegyetemen nem érnek véget ebben az évben. A szeptemberben megválasztott rektor, Reinbold Béla váratlanul, 52 éves korában elhunyt. (*Dr. Reinbold Béla a szegedi egyetem rektora váratlan halála*, 1927. december 11. 5. o.)

A megüresedett rektori pozícióba még december hónapban új rektort kívánt kinevezni az egyetem. Ennek értelmében dr. Issekutz Béla lett az egyetem rektora. (*Dr. Reinbold Béla utóda: dr. Issekutz Béla. A szegedi egyetem ebben az évben már negyedszer választott rektort*, 1927. december 22. 3. o.)

1928-tól dr. Dézsi Lajos tölti be a pozíciót, erről külön cikkben nem számol be a folyóirat, de a 1928. szeptember 1-i számában már Dézsi nyilatkozik rektorként a numerus clausussal kapcsolatosan. (*A szegedi egyetemen az új numerus clausussal nem lesz lényeges változás*, 1928. szeptember 1. 3. o.)

Az 1929-es tanévi új rektor tiszteletét teszi a város polgármesterénél, dr. Somogyi Szilveszternél, s ennek keretein belül tudósít a Délmagyarország a dr. Györffy István kinevezéséről. (*Az új rektor látogatása a polgármesternél*, 1929. szeptember 6. 6. o.) Végezetül az utolsó vizsgált évben, 1930-ban, rövid hírben közli az újság, hogy a következő tanévben Dr. Kováts Ferenc lesz a szegedi Ferenc József Tudományegyetem rektora. (*Dr. Kováts Ferenc az egyetem jövő évi rektora*, 1930. május 17. 7. o.)

A rektori tisztségek az 1921-től 1931-ig terjedő időszak alatt minden ezen pozíciót betöltő személytől komoly erőfeszítéseket igényeltek. Többnyire a Délmagyarország külön cikkben vagy rövid hírben tudósított az éves rektorválasztásokról. Mindemellett a napilap folyamatosan számot adott a rektorok hivatalos eseményeken, ünnepeken, gyűléseken való részvételéről.

Az egyetemi tisztségek körét illetően Szegeden az egyetem idehelyezésétől kezdődően számos magántanár tevékenykedett a városban. A magántanárok csak óraadókként voltak jelen az egyetemi életben, továbbá a város kulturális életének fellendüléséhez is sokat tettek

hozzá, hiszen rengeteg magántanár tartott nyílt közönségnek előadásokat rendszeresen a legkülönbözőbb témákban. A magántanárok körében a magas tisztségek betöltése sem számított szokatlannak, ilyen volt például az ideggyógyászati klinika vezetői pozíciója is.

#### ***IV. 4. Egyetemi építkezés***

A kolozsvári egyetem Szegedre való áthelyezésével több akadály is felmerült. Az első és legfontosabb az egyetem különböző hivatalainak és fakultásainak elhelyezése volt. Általános épülethiány volt jellemző, ezért amíg az építkezések nem érnek véget, addig a szegedi iskolai intézményekben kaptak otthont az egyetem polgárai.

Már 1921-ben közölték a napilapban, hogy a szegedi iparosok fogják végezni az építési munkálatokat (*Délmagyarország*, 1921. május 5. 3. o.)

Már 1921-ben nyilvánvaló volt, hogy a városnak nagy áldozatokat kell hoznia annak érdekében, hogy a kolozsvári egyetem Szegedre kerülhessen, hiszen nem csak az egyetemi épületek hiánya volt felmerülő probléma, hanem az általános lakáshiány az egyetemi tanárok és hallgatók számára egyaránt. (*Az igazságügy miniszter Szegeden A Táblának az egyetem céljaira való átengedéséről jött tárgyalni*, 1921. május 18. 1. o.)

Számos probléma felmerült, hiszen az állami iskoláktól elvett, és az egyetemnek átruházott épületek gyakran megnehezítették az általános vagy középiskolák működését, illetve az ott tanítók életét, hiszen előfordult, hogy otthonuktól fosztották meg őket, az egyetem érdekeit előtérbe helyezve. Az ehhez hasonló esetek a város lakosságában ellenérzéseket válthattak ki, melyet a sajtó cikkei hangvételével könnyen tudott befolyásolni, ezért az kormány és a város vezetése igyekeztek ezeket e helyzeteket minél előbb megoldani. (*Lakás kell az állami gimnázium igazgatójának*, 1921. november 17. 3. o.)

A piarista gimnáziumért a szülők mozgalmat is indítottak, hogy az egyetem és a gimnázium tanórái ütközésének érdekében fennállt új rendszer – miszerint a diákok kéthetente váltották a délelőtti és délutáni tanórákat – hátrányosan befolyásolja a tanulást. A mozgalom célja az volt, hogy a főpiarista gimnázium épülete újra kizárólagosan a piaristáké legyen, az egyetem ne használja azt. (*Szülők mozgalma a piaristák főgimnáziumáért*, 1922. december 10. 6. o.)

Az egyetemi építkezések költségeiről is rendre beszámolt az újság. „60—80 milliós támogatást vár az egyetem a miniszterelnöktől. Dr. Menyhárt Gáspár nyilatkozata. SZEGED, március 23. (Saját tudósítónktól) Gróf Bethlen István miniszterelnök szegedi tartózkodása alatt, mint azt mér megírtuk, programjába iktatta az egyetem új internátusának megnyitását is. Emlékeztet még, hogy a miniszterelnök, a politikai életbe való intenzív bekapcsolódását

megelőzően, a menekültügyi és ezzel együtt egyéb szociális intézményeknek és akcióknak volt a vezetője. E minőségben 1921 februárjában Petricsevics-Horváth államtitkár, Menyhárt Gáspár egyetemi rektor és több egyetemi tanár társaságában Szegeden járt és itt megtekintette azokat a város által kiszemelt épületeket, melyek ma kisebb-nagyobb eredménnyel és megelégedésre az immár Szegeden elhelyezett kolozsvári egyetem céljait szolgálják. Kétségtelen, hogy a miniszterelnöknek is érdemei vannak abban, hogy az egyetem Szegeden otthonra talált, valószínű tehát, hogy annak további sorsa is érdekli.” (*Délmagyarország*, 1922. március 24. 2. o.)

Míndeközben az egyetem számos ingatlant vásárolt meg Szegeden – az újszegedi Szerb Internstust, ahol egyetemi tanároknak biztosítottak lakóhelyet. (*Délmagyarország*, 1921. június 18. 2. o.)

Az első tervek szerint már 1921. május végére már meg is kezdődnek a építkezési munkálatok, melyet három turnusban végeznek. (*Délmagyarország*, 1921. május 22. 3. o.) Ám sok tárgyalás zajlott ez ügyben, a fővárosból érkeztek, szakemberek és a minisztérium emberei is gyakran látogatták meg a várost. (*Hétfőn megkezdik az egyetemi építkezéseket*, 1921. június 26. 2. o.) Így, a tényleges munkálatok kezdése június végére csúszott.

Az egyetemhez tartozó intézmények közül a nőgyógyászati klinika nyitotta meg kapuit először. (*Délmagyarország*, 1921. július 10. 2. o.) Az egyetem főépületének szánt Táblát még nem ürtette ki a Főügyészség a megbeszélt időpontra így az egyetem megnyitása sokáig kérdéses volt, veszélyeztetve ezzel az új tanév megkezdését. (A főügyészség még nem ürtette ki a Tábla épületét, 1921. augusztus 7. 2. o.)

Az egyetemi épületek a város különböző részein kapnak helyet, nem csak a központban, hanem Újszegeden, a Főügyészség pedig a Vár utcában kapná meg új székhelyét. (*Délmagyarország*, 1926. február 7. 3. o.)

A Délmagyarország Rövid Hírek rovatában rendszeres tudósítást kaphattak az olvasók az egyetemi épületek építkezésének helyzetéről, a kisajátításokról, a klinikák sorsáról. Fontos ide sorolni, hogy a város hogyan ítélte meg az egyetemi épületek illeszkedését a város látképébe.

„Tobzódó stílustalanság — az egyetemi épületek stílusa. Építészeti „egyenruházati Intézetben készültek a tervek. — Senki sem védi meg a várost a stílustalan építkezésektől. és végzetes stílustalanságot. A legszomorúbb ebben a dologban az, hogy már segíteni sem lehet a bajon, illetve nem lehet teljesen korrigálni a hibát. A felelősség óriási súllyal hárul a város hatóságára, amely kiadta az építési engedélyt ezekre az építkezésekre és elmulasztotta a gondosság legelemibb követelményeinek betartását is. Ha magánember épít, hetekig

vizsgálgtják a bemutatott tervrajzokat és a legapróbb hibákat is korrigálják.”  
(*Délmagyarország*, 1928. február 28. 17. o.)

Az 1930-as évek elején az Fogadalmi templommal szemben lévő egyetem belső munkálatainak versenytárgyalásáról, annak feltételeiről és változásairól tájékoztatta az olvasókat a napilap. (*Délmagyarország*, 1930. január 29. 7. o.) A kormány tagjai közül többek között a kultuszminiszter is többször Szegedre látogatott, hogy megtekintse az építkezések állapotát, aki a szegedi munkanélküli tüntetésre is reagált. „A szegedi munkanélküliek számára van azonban egy értékes hírem. Ma délelőtt telefonon felhívott Klebelsberg kultuszminiszter és közölte velem hogy a lapokból értesült a szegedi munkanélküliek hétfői tüntetéséről. Ezért elhatározta, hogy az egyetemi építkezések programjába fölvetett munkálatok közül végrehajtatja azonnal a József főherceg-tér feltöltését, amely ötvenezer pengőbe kerül.”  
(*Délmagyarország*, 1930. április 2. 3. o.)

A költségekről gyakran részletesen beszámoltak az olvasóknak, hiszen a város felvett kölcsönei az építkezésekre nagyban befolyásolták a város gazdaságát. Az 1930-as esztendőben az állam többször adományozott nagyobb összegeket a munkálatokra, segítve ezzel a város anyagi helyzetét. (*Délmagyarország*, 1930. szeptember 24. 5. o.)

Érdekesség, hogy az újonnan felépült épületek gyakran turisztikai szempontból is vonzóvá tették a várost – több külföldi látogató is megsodálhatta szegedi tartózkodása alatt egyetem létesítményeit. (*Délmagyarország*, 1930. május 9. 6. o.)

#### ***IV. 5. Egyetemi élet Szegeden***

Nem csak a szegedi lakosoknak volt új helyzet az egyetem áthelyezése, hanem a kolozsvári egyetemi polgároknak is be kellett illeszkedni az új környezetbe. A már korábban említett lakásínség és az egyetemi épületek hiánya mellett, a köznapi és kulturális életbe is igyekeztek becsatlakozni. Gyakran előfordult, hogy nem csupán lakásokat, hanem családok szobákat adtak ki bérbe egyetemistáknak. „Bútorozott szoba, esetleg két diáknak ellátás kapható. — Újszeged, Balfasor 47. 2”  
(*Délmagyarország*, 1925. január 24. 8. o.)

„Bútorozott szoba teljes ellátással középiskolásnak v. egyetemistának kiadó. Belváros jeligére” (*Délmagyarország*, 1930. január 5. 16. o.)

Már az első tanév megkezdése előtt rendeztek bemutatkozó estet az újonnan érkezett egyetemi hallgatók.

„Egyetemi hallgatók ismerkedési estélye. Somogyi polgármestert felkereste ma délelőtt hivatalában Timár György, a kolozsvári egyetemi ifjúsági kör alelnöke és személyesen adta át a 28-án rendezendő ismerkedési estélyük műsorát és meghívóját. A polgármester már most gondoskodott róla, hogy a mintegy 40 főnyi vendégeket a siket-néma intézet c célra berendezett 5 termében elszállásolhassák.” (*Délmagyarország*, 1921. március 10. 3. o.)

Szeged város kereskedői már a kezdeti években is felismerték, hogy az egyetemi kedvezmények nagy népszerűségnek örvendenek majd a tanárok és hallgatók körében. „Étkezde. Kitűnő jó házi koszt, 4 tál étel 1 pengő. Abnonánsoknak, egyetemi hallgatóknak és tisztviselő uraknak árkedvezmény, kihozásra bő adagolás. 898 Tisztelettel Vékesné Kossuth L. sugárút 9. sz. alatt” (*Délmagyarország*, 1929. szeptember 1. 18. o.)

A szegedi polgárok több szempontból is ki tudták élvezni a kolozsvári egyetem idekerülését. Számos lehetőség volt egyetemi előadások látogatására, amelyek díjmentesen meglátogathatóak voltak.

„Előadás a bölcsészeti szakosztályban. Az Egyetem Barátainak Egyesülete bölcsészeti szak- osztálya 15-én, szerdán délután 5 órakor az archeológiai intézet tantermében (Leszámoló-palota, III. 37.) szakülést tart. Előad: Dr. Cs. Sebestyén Károly: »Szeged középkori vára« címen, vetített képekkel. Belépődíj nincs, érdeklődőket szívesen lát a szakosztály elnöksége.”(*Délmagyarország*, 1928. február 12. 10. o.)

Az egyetemi könyvtár megnyitása nem csak az egyetemi polgároknak adott lehetőséget a könyvkölcsönzésre, hiszen a lakosok is beiratkozhattak és használhatták az egyetemi könyvtár adta lehetőségeket. Mi sem bizonyítja jobban, hogy az egyetemi könyvtár megnyitása után az újságban minden nap megjelent az egyetemi könyvtár nyitva tartása, így mindenki értesülhetett arról. (*Délmagyarország*, 1927. január 8. 5. o.)

Hasonló rendszerességgel közöltek meteorológiai híreket a napilapban, amelyet az egyetem Meteorológiai Intézete szolgáltatott nap, mint nap. (*Délmagyarország*, 1925. december 31. 5. o)

Az újság foglalkozott az egyetemi hallgatók körülményivel, nem volt ritka az erről szóló cikkek megjelenése.

„Egy színésznő afférja egy egyetemi hallgatóval (A Délmagyarország munkatársától.) Hangos jelenet játszódott le szombaton délután a Kass-kávéházban. Egy ismert fiatal színésznő haladt lefelé a kávéházba vezető lépcsőn, amikor észrevett egy fiatal egyetemi hallgatót, aki a billiárdasztaloknál tartózkodott. Hirtelen indulat fogta el, egy pincérrel magához kéri a fiatalembert és tetteleg inzultálta, majd feléje dobott egy hirtelen felkapott

vizespoharat. A fiatalember meglepetten állott a színésznő előtt, majd sápadtan eltávozott. A jelenet előzménye az, hogy az egyetemi hallgató tárcát írt egy színésznőről az egyik hetilapban. A tárca egyes kitételeit a fiatal színésznő magára nézve súlyosan sértőnek találta és emiatt hirtelen indulatában tetteleg inzultálta a fiatalembert. Az egyetemi hallgató a színésznő ellen feljelentés' tett tetteleges becsületsértés miatt, míg a színésznő a tárca sértő részeiért sajtó útján elkövetett becsületsértés elmén pört indít a fiatalember ellen.”  
(*Délmagyarország*,– 1930. március 18. 2. o)

## V. Összegzés

Célunk az volt, hogy a Délmagyarország napilap megjelent cikkein keresztül megismerjük, hogy a szegedi polgárok hogyan fogadták az érkező egyetemet és polgárait.

Kutatásunk eredményeként sikerült azonosítani a Délmagyarországban az egyetemmel kapcsolatosan a leghangsúlyosabb témákat. A vizsgált tíz év alatt a két legtöbbször említett téma a lakáshiány és az egyetemi építkezések voltak.

A nehézségek között a szakirodalom említi az általános épülethiányt, azonban a sajtó sokkal pontosabban meghatározza a városra gyakorolt hatását az egyetem idekerülése. A lakásínség problémáját csupán felveti a szakirodalom, de nem tárgyalja részletesen. Továbbá nem csak a nehézségekről ad számot a napilap, hanem a pozitívumok is megismerhetők.

Kutatásunk legfőbb kérdéseit már korábban megfogalmaztunk és reflektálásként a következő gondolatokat fogalmaztuk meg. A lakáshiányról és az egyetemi épületekről szóló cikkek mellett a leggyakrabban előforduló hírek a kezdeti években, 1921-től a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem Szegedre való helyezéséről, az egyetemi tisztségekről – rektorválasztás, magántanári kinevezés-, valamint az egyetemi életről és annak előnyeiről szólnak.

A napilap sokkal szélesebb körben tekint az egyetem idehelyezésével felmerült problémákra, hiszen nem csupán a lakáshiány, az épülethiány és a gazdasági tényezők merülnek fel. Kiegészíti ezt olyan a várost érintő hatásokkal, amelyek következtében a város áldozatokat kényszerült hozni. Ide sorolhatjuk például a kisajátításokat, amelyek a szegedi polgárok életét sok esetben hátrányosan érintették. Az egyetemi építkezésekkel járó anyagi feltételek nem csak az ország, hanem a város költségvetését is terhelte, hiszen több kölcsönt is fel kellett venni a megvalósításhoz.

Néhány cikkben erősen kormánykritikus hangot üt meg. Az integrálódás folyamatát a befogadó közeg eleinte lelkesedéssel fogadta és támogatóan állt a fennálló helyzethez. Másrészt, amikor már közvetlenül érintették a város lakosságát az egyetem idehelyezésével járó nehézségek, nem állapítható meg konkrét állásfoglalás, hiszen az egyetemi polgárok fellendítették a város gazdaságát és életét – kiadó szobák családoknál, egyetemi kedvezmények, látogatható egyetemi előadások, kedvezmények. Továbbá az új egyetemi épületek turisztikai vonzerőt adtak a városnak, így nagyszámban érkeztek külföldi vendégek.

A kereső adatbázis nem tekinthető stabil rendszernek, hiszen még fejlesztés alatt áll. Az általunk utoljára megtekintett hivatkozási adatok 2014. 11. 28-ával bezárólag érvényesek.

A rendszer fejlesztői folyamatosan javítják az automatikusan felismert szövegek minőségét, így a találatok száma, ha enyhe mértékben is, de folyamatosan változik.

A kutatási kérdéseinkre választ kaptunk, a továbblépés lehetőségeként tekintünk egyéb helyi sajtó archívumainak áttekintésre és Délmagyarország napilappal való összevetésére.

## VII. Irodalomjegyzék

Devich Andor (1990): *A Szegedi Tudományegyetem története*. JATE Kiadó, Szeged.

*Délmagyarország*, 1921. január 12. 2.

*Délmagyarország*, 1921. január 14. 3.

*Délmagyarország*, 1921. január 16. 1.

*Délmagyarország*, 1921. június 26. 2.

*Délmagyarország*, 1921. január 28. 1.

*Délmagyarország*, 1921. március 8. 1.

*Délmagyarország*, 1921. március 10. 3.

*Délmagyarország*, 1921. május 5. 3.

*Délmagyarország*, 1921. május 7. 4.

*Délmagyarország*, 1921. május 10. 3.

*Délmagyarország*, 1921. május 11. 3.

*Délmagyarország*, 1921. május 12. 2.

*Délmagyarország*, 1921. május 18. 1.

*Délmagyarország*, 1921. május 22. 3.

*Délmagyarország*, 1921. június 18. 2.

*Délmagyarország*, 1921. június 23. 3.

*Délmagyarország*, 1921. július 10. 2.

*Délmagyarország*, 1921. augusztus 7. 2.

*Délmagyarország*, 1921. november 17. 3.

*Délmagyarország*, 1922. március 24. 2.

*Délmagyarország*, 1922. május 17., 4.

*Délmagyarország*, 1922. július 13. 4.

*Délmagyarország*, 1922. december 10. 6.

*Délmagyarország*, 1923. február 14. 3

*Délmagyarország*, 1923. május 9. 4.

*Délmagyarország*, 1923. május 30. 4.

*Délmagyarország*, 1923. szeptember 1. 4.

*Délmagyarország*, 1924. február 28. 2.

*Délmagyarország*, 1924. május 15. 3.

*Délmagyarország*, 1924. május 21. 4.

*Délmagyarország*, 1924. május 31. 4.

*Délmagyarország*, 1924. szeptember 30. 6.

*Délmagyarország*, 1925. január 24. 8.

*Délmagyarország*, 1925. május 26.

*Délmagyarország*, 1925. szeptember 11. 4.

*Délmagyarország*, 1925. december 31. 5.

*Délmagyarország*, 1926. február 7. 3.

*Délmagyarország*, 1926. május 19. 5.

*Délmagyarország*, 1926. július 21. 2.

*Délmagyarország*, 1926. augusztus 22. 10.

*Délmagyarország*, 1926. december 5. 7.

*Délmagyarország*, 1927. január 8. 5.

*Délmagyarország*, 1927. május 31. 4.

*Délmagyarország*, 1927. június 1. 2.

*Délmagyarország*, 1927. szeptember 23. 2.

*Délmagyarország*, 1927. december 11. 5.

*Délmagyarország*, 1927. december 22. 3.

*Délmagyarország*, 1928. február 12. 10.

*Délmagyarország*, 1928. február 28. 17.

*Délmagyarország*, 1928. március 30. 3.

*Délmagyarország*, 1928. május 6. 3.

*Délmagyarország*, 1928. július 11. 3.

*Délmagyarország*, 1928. szeptember 1. 3.

*Délmagyarország*, 1928. december 18. 2.

*Délmagyarország*, 1929. január 22. 7.

*Délmagyarország*, 1929. szeptember 1. 18.

*Délmagyarország*, 1929. szeptember 6. 6.

*Délmagyarország*, 1930. január 5. 16.

*Délmagyarország*, 1930. január 16. 6.

*Délmagyarország*, 1930. január 29. 7.

*Délmagyarország*, 1930. március 18. 2.

*Délmagyarország*, 1930. április 2. 3.

*Délmagyarország*, 1930. május 9. 6.

*Délmagyarország*, 1930. május 17. 7.

*Délmagyarország*, 1930. szeptember 24.

*Délmagyarország*, 1930. december 6. 7.

*Délmagyarország*, 1923. február 14. 3

Falus Iván (2000): *Bevezetés a pedagógiai kutatás módszereibe*. Műszaki Kiadó, Budapest

Gaál Endre (1991): *Szeged története 3/2*. K. n., Szeged.

Giday Kálmán (1982): *A szegedi sajtó története, 1920-1944 : előtanulmány Szeged története városmonográfiához*. (Gépirat). K. n., Szeged.

Kékes-Szabó Mihály és Pukánszky Béla (1998): *Tanárképzés a kolozsvári-szegedi Ferenc József Tudományegyetemen (1872-1934)*. Országos Közoktatási Intézet, Budapest.

Kinyó László (2007): Csengery János szerepe Szeged város tudományos közéletében és a Ferenc József Tudományegyetem fejlődésében. *Magyar Pedagógia*, **107**. 1. sz. 67–77.

Ladányi Andor (1999): *A magyar felsőoktatás a 20. században*. Akadémiai Kiadó, Budapest.

Ladányi Andor (2000): *Klebelsberg felsőoktatási politikája*. Argumentum Kiadó, Budapest.

Lengyel András (1999): „Közkatonái a tollnak...” *Vázlatok Szeged sajtótörténetéhez*. Bába és Társa Kft., Szeged.

Márki Sándor (1922): *A M.Kir. Ferencz József Tudományegyetem története 1872-1922*. Szegedi Városi Nyomda és Könyvkiadó, Szeged

Minker Emil (2003): *Szeged egyetemének elődei*. A Szegedi Tudományegyetem Kiadványa, Szeged.

Nagy Péter Tibor (2002): *Hajszálcsövek és nyomáscsoportok*. Új Mandátum Kiadó, Budapest.

Nagy Péter Tibor (2000): *Járszalag és aréna*. Új Mandátum Kiadó, Budapest.

Nóbik Attila (2010): A polgári iskola és a polgári iskolai tanárképzés 1928 előtt. In: Kiss Róbert Károly és Vajda Tamás (szerk.): *Az Állami Polgári Tanárképző Főiskola története (1928 – 1947)*. Belvedere Meridionale, Szeged. 11-32. o.

Vincze Gábor (2006.): *A száműzött egyetem*. JATE Press, Szeged.

## VIII. Mellékletek

### 1. sz. melléklet: Az 1921. évi törvény XXV. törvénycikk, amely a kolozsvári egyetem Szegedre való helyezéséről rendelkezik

„1. § Székhelyüknek a trianoni béke következtében történt elvesztése miatt az 1872. évi XIX. törvénycikkkel felállított kolozsvári m. kir. Ferenc József-tudományegyetem ideiglenesen Szegeden, az 1912. évi XXXVI. törvénycikkkel felállított pozsonyi m. kir. Erzsébet királyné-tudományegyetem pedig ideiglenesen Pécssett nyer elhelyezést.

2. § Azt az időpontot, amelyben a két egyetem új székhelyén működését megkezdí, a vallás- és közoktatásügyi miniszter rendelettel állapítja meg és ezt a nemzetgyűlésnek bejelenti.

3. § A szegedi állami szemkórház a Szegeden elhelyezett Ferenc József-tudományegyetem orvostudományi karának céljára és ez elhelyezési idejére a vallás- és közoktatásügyi miniszteri tárcába vétetik át.

4. § Ez a törvény kihirdetésének napján lép életbe és azt a vallás- és közoktatásügyi, a pénzügyi és a munkaügyi és népjóléti miniszter hajtja végre.”(<http://www.1000ev.hu/index.php?a=3&param=7481>, 2014. 11. 24-i megtekintés)

## 2. sz. melléklet: Az forrásbázisról

Az adatbázis 1910-től kezdődően egészen 1970-ig teszi lehetővé a régi lapszámokban való keresést, olvasást. Kereshetünk a dokumentum adataiban vagy a dokumentumok teljes szövegében, de böngészhetünk a megjelenés dátuma szerint is a már említett időszakon belül.

Választható egyszerű vagy összetett keresés. Amennyiben a dokumentumok adataiban, összetetten szeretnénk keresni, beírható a szerző, a cím, a megjelenés éve, de összesen 27 felkínált opció közül választhatunk a legördülő listában. Ha a dokumentumok teljes szövegében keresünk, a teljes szöveg és a megjelenés éve „mező” jelenik meg, de a legördülő listában összesen 20 felkínált keresési alternatívát találunk. Találatainkat lehetőségünk van számozás, dátum vagy forrás szerint rendezni. Az egyes találatoknál külön feltünteti a rendszer a dokumentum évét, hónapját, napját, valamint, hogy a találat az adott napilap hányadik oldalán lesz megtalálható, és végül a keresett kifejezés közvetlen szöveggörnyezetét, általában félmondatot, mondatrészletet láthatjuk, benne keretbe foglalva a kulcsszóval.

Amint megnyitunk egy adott találatot, az újság azon oldala jelenik meg, ahol a keresett tartalmunk található. Ez egy előnézeti forma, de lehetőség van nyomtatott formára váltani, ám ekkor a bizonyos karakterek nem vagy éppen másként jelennek meg. Továbbá lehetőségünk van az egész dokumentum pdf formátumú letöltésére, illetve csak az adott oldal szintén pdf formátumban történő letöltésére. A kereső rendszer nem mondható kiforrottnak, használatát számos probléma nehezíti jelenleg.

### 1. kép: Képernyőkép a digitális archivumról

The screenshot shows the website 'DélmagyarArchív' with the URL 'dm.ek.szte.hu/szteda/delmagyar?p=0'. It features two search tabs: 'Keresés a dokumentumok adataiban' (selected) and 'Keresés a dokumentumok teljes szövegében'. The search form includes dropdowns for 'Teljes szöveg' and 'Megjelenés éve', a text input field containing 'egyetem', and buttons for '[összetett]', 'Keresés', and 'Törlés'. Below the search form is a large banner for 'DÉLMAGYARORSZÁG'. Underneath the banner is a tab 'Böngészés a megjelenés dátuma szerint' and a table of years from 1910 to 1970.

|      |      |      |      |      |      |      |      |      |      |
|------|------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| 1910 | 1911 | 1912 | 1913 | 1914 | 1915 | 1916 | 1917 | 1918 | 1919 |
| 1920 | 1921 | 1922 | 1923 | 1924 | 1925 | 1926 | 1927 | 1928 | 1929 |
| 1930 | 1931 | 1932 | 1933 | 1934 | 1935 | 1936 | 1937 | 1938 | 1939 |
| 1940 | 1941 | 1942 | 1943 | 1944 | 1945 | 1946 | 1947 | 1948 | 1949 |
| 1950 | 1951 | 1952 | 1953 | 1954 | 1955 | 1956 | 1957 | 1958 | 1959 |
| 1960 | 1961 | 1962 | 1963 | 1964 | 1965 | 1966 | 1967 | 1968 | 1969 |
| 1970 |      |      |      |      |      |      |      |      |      |

### **3. sz. melléklet: Hosszabb cikkek témakörönként a Délmagyarország című napilapból**

#### **Egyetemi építkezések**

„Miért késik a fémipariskola épületének kibővítése? A tanára nem is válaszolt a kereskedelmi miniszter leiratára. Az egyetem idehelyezésével — mint ismeretes — az alsóbb fokú iskolák elhelyezése körül súlyos komplikációk állak elő, mert számos iskolát az egyetem kiszorított régi hajlékából. Az összes kiszorított iskolák közül a legnehezebb helyzetbe a felsőipariskola került, amennyiben a faipari osztályát — amelynek körülményeiről nem régen számoltunk be -- a Szentgyörgy-téri elemi iskolába, a fémipari osztályát pedig a rókusi templom mögött fekvő régi ipariskola épületében helyezték el. Ez a régi épület azonban sehogy- sem felel meg a fémipariskola követelményeinek. A műhelyeket nem rendezhetik be, a tantermek száma pedig olyan kevés, hogy a tanítás zavartalanságának biztosítása teljesen lehetetlen. Ezek a körülmények annak idején fölkellették a kormány figyelmét is és tekintettel arra, hogy az ipariskola fontos gazdasági és kulturmissziót tölt be, a kormány hajlandónak mutatkozott az iskola érdekében bizonyos áldozatokra. A kereskedelmi miniszter leiratban értesítette a tanácsot, hogy a kormány hozzájárul a régi ipariskola kibővítéséhez, de csak abban az esetben, ha a város is áldoz erre a célra megfelelő összeget. A tanács azzal válaszolt, hogy először az építkezés költségvetését szeretné megismerni. A miniszter válasza hamarosan megérkezett, amelyből kiderült, hogy a régi ipariskolához két épületszárnyat akarnak építeni és az építkezés nyolc millióba kerül. Ezzel azután az akció el is akadt valahol a bürokratizmus útvesztőjében. A tanács a legutolsó miniszteri leiratra nem is válaszolt, sőt tudomásunk szerint nem is foglalkozott a kérdéssel. Thiering Oszkár ipar- iskolai igazgató fölkereste ebben az ügyben dr. Gaál Endre kulturtanácsnokot és tájékozódott a helyzetről, egyszersmind bejelentette, hogy a napokban a fővárosba utazik és a kormánynál megteszi az ügy érdekében a szükséges lépéseket. Véleményünk szerint ezeknek a lépéseknek nem lesz semmi pozitív eredménye, mert hiszen addig a kormány nem is intézkedhetik, amíg a város nem mutat hajlandóságot a támogatásra. Pedig úgy gondoljuk, hogy az ipariskola zavartalan működésének a biztosítása elsősorban városi érdek.”(*Délmagyarország*, 1922. május 17. 4. o.)

## Egyetemi élet Szegeden

„Sportegyesületet alakított a szegei egyetem diáksága A szegedi egyetemi ifjúság elnöki értekezlete közli: A szegedi egyetemi ifjúság összes egyesületeinek elnökei szerdán este értekezletre ültek össze, amelyen elhatározták, hogy megalakítják Szegeden az egyetemi és főiskolai sportrepülőklubot. Az értekezlet a megalakítandó klub előkészítő bizottságának jelentette ki magát és elnökévé dr. Vinczy Károly egyetemi titkárt, a KEAC elnökét, választotta meg. Azonnal megkezdte az érdemleges munkálatokat és az alakuló ülést 21-én, dél- után 6 órára a központi egyetem I. számú foci termébe hívta egybe.”(*Délmagyarország* – 1930. január 16. 6. o.)

„Szomorú diákélet Szegeden.(A Szeged tudósítójától.) Alig vettük észre, hogy Szeged szép városából (így mondotta valahogy a megszálló francia csapatok egyikparancsnoka, amikor eltávozott innen) egyetemi város lett, már tudniillik olyan város, amelynek falai között egyetem is van. Mert egyébként a város képe nem igen változott meg, nem igen vált hasonlónvá azokhoz a külföldi tipikus diákvárosokhoz, Heidelberghez, Oxfordhoz, amelyeknek neve olyan romantikus reminiscenciákat ébreszt az ember lelkében. Itt nincsenek háromnapos, hároméjszakás verseny-ivások, itt nem verik be éjszakánként a békéspolgárok ablakait, itt nem gyűlölök a filisztert, itt talán éjszakai szerenádok sincsenek. Talán ha nem jött volna divatba a burschenschaftos diáksapka (télen sötétkék, nyáron fehér), talán senki sem venné észre az egyetemet, talán senki sem tudná, hogy azok a bájos kislányok, akik komoly arccal, hónuk alatt a hosszúkás fekete indexszel olyan fontoskodva lépkednek, meghonosították Szegeden is a medika fogalmát és bizony a klinikák bonctermeiben hivatásszerű nyugalommal csirke helyett emberi testrészeket transzíroznak. Az egyetem szinte teljesen észrevétlenül lopakodott be a városba és észrevétlenül van itt immár két esztendeje és annak, hogy észrevétlenül van itt, talán a minden romantikát el-sorvasztó világháború az oka. Néhány körülmény még is eszébe juttatja az embernek, hogy Szeged egyetemi várossá avanzsált: Megszaporodtak a kifőzések, hihetetlen magasra szökött fel a bútorozott szoba ázsioja, a könyvesboltok kirakatát egyetemi tankönyvek töltik meg és fel-szökött a különösen most farsang táján a lányok ázsioja is, amennyiben a legények száma szintén örvendetesen gyarapodott. Mert hiába, minden érték mégis csak a kereslet és kínálat viszonyától függ. A Somogyi-könyvtár iránti érdeklődés is növekedett, a zöld asztalok mellett halvány képű, pápaszemes orvostanhallgatók, filozopterek böngészik a különböző szakkönyveket. De ezek a tünetek nem olyan feltűnőek, hogy változást okoznának Porváros életében. A farsangi táncok mámorát

elfűjják majd a böjti szelek, a Somogyi-könyvtár olvasótermét négy vastag fal különíti el a nagyvilágtól, a bútorozott szoba drágaságát csak az érezheti, akinek szüksége van bútorozott szobára, bennszülött szegedinek pedig nincs szüksége, a kifőző intézmények elszaporodása pedig csak az adó-ellenőröket érdekli, a burschenschaftos diák-sapka szintén megszokottá válik, még ha tányér-sapkának nevezik is. Annyira megszokottá, hogy már nemcsak egyetemi polgárok viselik, hanem — ha nem is ugyanolyan, de hozzá hasonlót — a nagykorúton kívüli fiatalság is megkedvelte és kultiválja. Az egyetemi polgárok élete Szegeden nem valami rózsás. Legnagyobb részük vidékről, sőt megszállott területről való, ahonnan a posta olyan nehezen jön, különösen, ha pénzt kellene hoznia. Sokan küszködnek, viaskodnak a megélhetésért és a nagy harcban sokan kidőlnek a sorból, ott rekednek valami nyomorúságos irodában és elmaradnak az egyetemről.” (Délmagyarország, 1923. február 14. 3. o.)

## Egyetemi tisztségek

### 2. kép: Képernyőkép az archivált napilapról

**GÖRBE TÜKÖR**

A nyári ember.

A nyári ember majdnem olyan, mint a nyári kritikus, bár biológiai funkciót tekintve több tekintetben különbözik tőle és pedig előnyösen. A nyári kritikus tudvaleg tényleg azt a bizonyos téli álmat alusza, a nyári színházról álmódorva és Sarcey kritikáit olvasgatva a Pesti Hírlap vegyes rovatából.

A nyári kritikus újabban már május végén ebred és élettartama néha a késő téli időnybe is beenyúlik. Ami ezek után a nyári embert illeti (home nyári in Strand) ez az emberfajta a többi évszakban egészen szürke, jelentéktelen, alig észrevehető, szinte átlátszó és átjárható lény, aki különféle bürokrata és kávéházban tartózkodik, az előbbi helyeken köröml, az utóbbiakban pedig kibővel. Csendesesen kerdzik az újságok kizsderovatán, igen jámbor fajta, olykor valutázik és némelykor megisszik egy deci bort két deci szódával, amelyet a tudomány fehér asztalánál hosszú lépésnek neveznek.

Igy át a nyári ember. Ésszel, tényleg és tavasszal, ám mikor fölvirrad a dicő nap hajnala, amely a nyarat hozza, emberünk egészen lényeges és döntő metamorfózisra megy keresztül és pedig — mint már fentebb említettük — igen előnyösen. Egyszerű polgári ruházatot a sutba dobja, esetleg zalogba teszi és ugynevezett nyári dressz ölt, amely lengvére és csapongóvá teszi. Így lesz a szürke bábból színes és szárnyaló pillangó és így lesz a nyári ember szalonképes a strandon és a hazai forrón évszak egyéb nyaraló és üdülő telepein. Arca, amely a hideg és langyes idő alatt az ólom fakóságot a penész zöldességével egyesítette, egyszerre csak a legnemesebb barna bronzos lángoló és ragyogó patináját veszti föl, a szobrok irigyen ellordolnak, ha őt meglátják a korzón és az ifjú nők epedőn fordulnak feléje. Emberünk a fehér dressz és a barna bőr csodálatosan legató ellenében tündöklő és életlösszofája teljesen Thales szemében alakul, aki tudvaleg a vizet (hydor) tartotta minden dolgok lényegének és a legjobbnak mindennek fölött.

A nyári ember viasszát a természethez és Rousseau szerint retort és tur egyet vált hozzá, ölébe lecsúszik és az ugynevezett kultúra vívmányaiból nem tart meg mást, mint az uszónadrágot, a fürdőköpenyt és az alsópartit, amely ez alkalommal a fűben játszódk le édes ketteiben. A nyári ember száznapos urának az aranykor boldog idilljét hozza vissza, azt a szép és ártatlan időt, amikor még nem voltak premérek, filharmonikusok, amatőr-kiadások, képviselőválasztások és valuta-

**SZEGED**

Szeged, 1922 július 13.

## Miért nem lett gróf Teleki Pál díszdoktor.

**Protezzáját nem támogatta a bölcsészeti kar. — Neheztelés és óvatosság minden vonalon. — Az egyetem új tanárai.**

Annak idején nagy föltűnést keltett az a körülmény, hogy a Ferenc József-Tudományegyetem ötvenéves jubileuma alkalmával a díszdoktorrá avatottak névsorából gróf Teleki Pál neve kimaradt, pedig a jubileumi ünnepség előtt József főherceggel, dr. Somogyi Szilveszterrel, Dohányi Ernővel, dr. Tóth Lajossal és Scheffler Aladárral az ő neve is forgalomba került. Gróf Teleki Pál kimaradása már csak ezért is föltűnő, mert hiszen — amint azt a választások alkalmával olyanszívesen hangoztatták párhívei — a kolozsvári egyetem idehelyezése Teleki érdeme. Ezt a célt szolgálja egész képviselősege alatt, programjának ez volt legfontosabb pontja és fáradozása — s ez a fontos — eredményt is járt. Mírdreztől a lakásis érdemeitől eltekintve, gróf Teleki Pál egyetemi tanár, széleskörű külföldi összeköttetésekkel rendelkező magyar tudós, tehát a díszdoktori cím nem érte volna méltatlanul és az egyetem tanácsa még sem avatta díszdoktorrá.

A dolognak, mint értesülünk, érdekes kulcsaítai vannak. Teleki ugyanis megneheztelt már előzőleg a Ferenc József-Tudományegyetem tanári karára, különösen a bölcsészeti kar professzoraira, mert a következő eset történt:

Az egyetem földrajzi tanszéke megüresedett és betöltésére pályázatot hirdettek. A pályázat a múlt hónapban le is járt. A kar a pályázók közül kettőt kandidált első helyen. Az ötös bizottság dr. Kerekes Zoltán egyetemi magántanár, a külügyminisztérium tiszviselője javasolta első helyen a karnak, a karban azonban dr. Kogutovics Károly, az Erzsébet-Nőakadémia tanára kapta a többséget, pedig dr. Kerekes Zoltán pályázatát gróf Teleki Pál is támogatta. Támogatást a kar azonban nem vette figyelembe, amiért Teleki, mint a körülmények is megmutatták, nagyon megneheztelt a szegedi egyetemre. Az egyetem tanári kara tudomást szerezve Teleki nehezteléséről, amikor a díszdoktorrá avatandók névsorát összeállította, óvatosságból Teleki nevét kihagyta, mert attól tartott, hogy Teleki neheztelését a közgyűlésen távolmaradásával demonstrálja. Tehát a kellemetlenségek elkerülése érdekében az egyetem tanári kara is elzárkózott. Ezért nem avatták gróf Teleki Pált díszdoktorrá a jubileumi közgyűlésen.

Illetékes helyen ugyan Teleki díszdoktorságára vonatkozólag azt mondják, hogy azt a tanári kar már elhatározta és határozatát azért nem valószínűleg meg, mert Telekit súlyos betegsége akadályozta a jubileumi közgyűlésen való megjelenésben. Ez a magyarázat azonban csak tapintatos elsimítása a valóságnak.

Itt említjük meg, hogy a szegedi egyetem megüresedett katedráinak betöltése most van folyamatban. Meghívás útján ajánlotta a kar dr. Mészöly Gedeont az ural-titkár nyelvészeti tanszékre. Valószínűleg a szakszék nyelv számára is szerveznek katedrát, amit dr. Bücker Pál marosvásárhelyi tanárnak ajánlanak föl. Az egyetemes történelem ókori részének és az érem és régiségtan tanszékére most van folyamatban a pályázat, ami július derekán jár le. Van azonban több olyan megüresedett tanszék az egyetemnek, amelynek betöltésére az idén már nem kerül sor.

hálózatának a kiterjesztését is. Altlában az üzem fejlesztését az telti szükségessé, hogy napról-napra szaporodik az új fogyasztók száma és a fogyasztás már-már eléri az eddigi teljesítőképesség maximumát. Ha az elkészült tervek megvalósulnak, a teljesítőképesség legaiább 80 százalékkal növekszik. A gyárépületek 1913. évi terve már ugy készült, hogy az előrelátott üzemfejlesztés bekövetkezése esetén ne vájék szükségessé azok bővítése és így építkezési munka nem sok lesz az üzemfejlesztésnél.

Végül azt is elmondotta az igazgató, hogy az összes tervek és számítások a gyárban készültek.

**Korzó-Mozi**

Telefon: Igazgatóság 455. Pénztár 1185.

Pénteken, szombaton, vasárnap

**Az Unió filmipar remeke!**

**Az Arany Háromszög**

Kalandorregény 2 részben, 17 felvonásban

I. rész:

**A halál küszöbén.**

9 felvonásban.

**Az Arany Háromszög**

II. rész:

**Életre—halálra.**

8 felvonásban.

**Mindkét rész egy**